

85 днів війни

Події кінця лютого були справжнім жахіттям для всього українського суспільства. Усі роздуми про напад чи ненапад, дискусії щодо політики та внутрішньодержавні плебісцити розбились об реальний військовий конфлікт, кінцевою ціллю якого, як в головах українців, так і в головах людей що піддались пропаганді, була повна окупація України. Я особисто бачив цей наратив, коли прокинувся невідомо чому дуже рано, і застав пряме включення із бункеру путіна, де він оголосив про початок проведення спеціальної воєнної операції. Буквально через кілька хвилин в інформаційному полі з'явилися новини, які почали перемішуватись із вкидами та фейками – саме цей час був найбільше насичений невизначеністю. Принаймні серед людей. На відміну від інших користувачів інтернету, я швидко зметикував що відбувається, і моє інформаційне оточення в той день звільнилось на третину – це були телеграм-канали, які копіювали новини з інших ресурсів, які вочевидь представляли далеко не проукраїнську позицію, я щось підшкірне, немов сіру масу, ціль існування якої всю дорогу була не видавати себе за пропагандистів, а саме в цей момент, під соусом прозорості, продати аудиторії заяви про захоплення Києва в кільце, масову здачу солдат ЗСУ в полон, тощо.

Це були жахливі моменти, які зараз залишилися всього лиш важким спогадом. Зрештою, відносно багатьох людей та сімей, я ще легко обійшовся. Дякувати Богу, більшість свого часу я проживав в регіоні, що не зазнав дуже потужних обстрілів, проте ніколи не забуду першу сирену сповіщення про повітряну тривогу близько 07:10 ранку 24 лютого 2022 року. Я відчинив вікно у внутрішній дворик, і бачив увесь спектр реакцій людей на це – хтось вийшов на балкон спостерігати за метушнею інших людей, хтось цією метушнею займався,

тремтячими руками набираючи працівника ОСББ аби той підказав де знаходиться укриття, хтось збирав тривожний рюкзак, аби із ним поїхати куди очі бачать, хтось просто спокійно одягав рюкзак і йшов у військкомат. Проте найбільше завжди було цікаво прожити цей момент будучи тією людиною, що все це проспала в ліжку, не переживши тої, без перебільшення, миттєвої трансформації нашого суспільства. Їй довелось прокинутись в зовсім іншому світі. Дехто, як, до прикладу Геращенко, стверджував в перший день повномасштабного вторгнення росії в Україну про початок третьої світової війни а також другої холодної війни. Зрештою, в цих словах багато істини, оскільки ми й справді бачимо конфронтацію двох світів, проте в дещо іншому форматі. Цей формат передбачає боротьбу не політичних ідей чи сфер впливу, а боротьбу способів існування суспільств – автократії та демократії. І це підтверджується багатьма тенденціями та моїми спостереженнями в подальші дні війни. В перший день я зібрав тривожний рюкзак і відправився в село біля польського кордону з Україною. Там я знаходився перші кілька днів, оговтуючись від того що відбулось і аналізуючи умови, в яких все сталось. Це була перша хвиля ступору. Друга ж хвиля ступору сталась тоді, коли я, після якого-не-якого але усвідомлення ситуації, зрозумів свою бездіяльність. Тоді я розпочав організацію збору коштів та перетворення їх на продовольство, яке ми відправляли через гуманітарний штаб в селищі. Там серед волонтерів я знайшов розраду – вони розповідали, що порівнюючи ситуацію із 2014 роком набагато більше людей зголосились хоча б якимось чином допомагати нашій армії і не опускати руки. Тепер, коли ця тенденція є загальнодержавною, можна провести порівняння суспільств – нашого, що самотужки організовує на місці величезну допомогу захисникам, і російського, якому влада забороняє жертвувати гроші на своїх солдат, залишаючи їх напризволяще на війні.

Якщо говорити про прогнози які формувались в перші три дні війни, то вони були надзвичайно невпевненими. Інформаційна обробка населення була такою потужною, що не дозволяла мені зберігати якісь оптимістичні настрої. Тим не менш, ближче до перших чисел березня, масові смерті підказували мені все більше і більше песимістичні настрої. Тим не менш, реакція верхівки

державної влади змушувала мене переконуватись, що вона – єдиний айсберг правди у цьому світі. Вочевидь, у повітрі знаходилося відчуття фатальності, а голова моделювала найстрашніші сценарії розвитку подій. Звісно ж я намагався їх приборкати, але розумів, що такі ж переживання відчуваю зараз не тільки я, а й більшість людей навколо. Дивно було потім згадувати новини, що були у відносно «мирний час»: попри всі заспокоєння громадськості, ще в грудні 2021 року розвідка США публікувала у відкритий доступ російський план наступу на Україну після військових навчань. Це мотивувало мене стояти твердіше на ногах та знаходитись на своєму місці: якщо цю інформацію знала українська влада, і не пішла на поступки в перші дні, зайнявши тверду позицію, то означає що шанси виграти цю війну є, і існує тільки одна умова – консолідація українців навколо проблеми, і консолідація світу навколо України.

Я не є військовим, проте у мене є свій фронт – інформаційний. І за останні роки я переконався, що війна це не тільки воєнна сфера, а й економічна, культурна, і в тому числі інформаційна. Україна зробила величезні напрацювання та отримала потужний досвід у боротьбі з інформаційним тероризмом, тому я зрозумів, що один із факторів нормалізації мого ментального здоров'я буде допомагати у боротьбі там, де я можу. Тому при будь-якій нагоді я намагався поширити правдиву інформацію про ситуацію в Україні, про жорстокість російських солдат, яка проявлялась на вбивстві цивільних людей, які не мали навіть можливості захиститись. Війна породила великий всплеск людської творчості, яка заповнила внутрішній ринок настільки, що зараз, 85 днів з моменту повномасштабного вторгнення, ми впевнено вивозимо культурні патерни і за межі свого суспільства. Російські імперські культурні патерни ж навпаки зазнали небаченої раніше стагнації через це – ті уламки їх аудиторії за межами росії розпались, через що їм доводиться жити в симулякрах не тільки фізичних, а й духовних. Саме цим росіяни продемонстрували своє нутро – м'якотіле, безпринципове, безпам'ятне, і безжальне. Можна довго описувати ту ницість і жебрачну культуру, яка є істинною ідеологією російської інформаційної автократії, проте вона нічого на практиці не дасть. Я би і в рамках цього есе з радістю зробив, проте ця радість буде недоречною. Згадуючи

причини викриття істини крізь пропагандистські шаблони та нав'язані неправдиві стереотипи, хочеться застосувати тільки одну емоцію в рефлексії на події – лють.

Попри цю лють до російського імперіалізму в мені панує відчуття даності – багато людей, яких я до війни не до кінця розумів, стверджували одну причину неспроможності протягом понад 30 років побудувати демократичне суспільство, подолати корупцію, та ін. – наша незалежність не була замочена в крові. І на цьому моменті у мене до війни визрівало питання: «це означає, що наше суспільство приречене або до кривавого розколу, або до вічної розгубленості і бідності?». Як виявилось, війна росії проти України і є тим процесом, коли ми виборюємо не формальну незалежність, не ту яку нам в 1991 році принесли на блюдці, а справжню свободу, справжню декомунізацію і дерусифікацію. Поряд із цим, для росії це є процес агонізації її імперських формальностей, вигорання ідеї та народження нової росії. Дуже багато питань залишається відкритими, але те якою буде Україна в недалекому майбутньому потрохи оформлює свою відповідь.